האשה נקנית פרק ראשון קידושין

לא עלתה בידו אלא רגזנותא ולאדם טוב מטעיימים אותו מפרי מעשיו [ח]וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ דור הנאה ממנו שנאמר [ו]ובמושב לצים לא ישב מושבו מושב לצים:

הדרן עלך האשה נקנית

האיש [א]מקדש בו ובשלוחו [ב]האשה מתקדשת בה ובשלוחה [ג]האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו: **גמ'** השתא בשלוחו מקדש בו מיבעיא אמר רב יוסף מצוה בו יותר מבשלוחו כי הא [ד]דרב ספרא [ה]מחריך רישא רבא [ו]מלח שיבוטא איכא דאמרי בהא איסורא נמי אית בה כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב [ז]האסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו [ח]ורחמנא אמר [ט]ואהבת לרעך כמוך וכי איתמר דרב יוסף אסיפא איתמר האשה מתקדשת בה ובשלוחה השתא בשלוחה מיקדשא בה מיבעיא אמר רב יוסף [י]מצוה בה יותר מבשלוחה כי הא דרב ספרא מחריך רישא רבא מלח שיבוטא אבל בהא איסורא לית בה כדר"ל [יא]דאמר ר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו: **האיש** מקדש את בתו כשהיא נערה: כשהיא נערה אין כשהיא קטנה לא מסייע ליה לרב [יב]דאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי אלעזר [יג]אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה: שליחות מנלן דתניא [יד]ושלח מלמד [טו]שהוא עושה שליח ושלחה [טז]מלמד שהיא עושה שליח [יז]ושלח ושלחה [יח]מלמד שהשליח עושה שליח אשכחן בגירושין בקידושין מנלן וכ"ת דיליף מגירושין מה לגירושין שכן ישנן בעל ברחה אמר קרא [יט]ויצאה והיתה [כ]מקיש הויה ליציאה מה יציאה משוי אף הויה נמי משוי שליח ואלא הא דתנן [כא]האומר לשלוחו צא תרום תורם כדעת בעל הבית ואם אינו יודע דעת בעל הבית תורם בבינונית אחד מחמשים

פיתח

לא עלתה בידו. בשכרו אלא כתם בשכרו ברגזנותו [כב]לא נשמתכר כלום: דור. נדור: שנאמר וכמושב לצים לא ישב. הזה שאינו באחד מאלו במה יתעסק אם לא בלצונות:

הדרן עלך האשה נקנית

האיש מקדש בו ובשלוחו. בגמ' יליף לה: **כשהיא נערה.** וכ"ש כשהיא קטנה אם קבל [כג]קידושין מקודשת. והאי דנקט נערה אורח אלעא אשמועינן דקטנה לכתחלה לא כדמפרש בגמ': **גמ' מצוה בו יותר מבשלוחו.** דכי עסיק גופו במצות [כד] מקבל שכר טפי: **מחריך רישא.** לכבוד שבת: **שיבוטא.** דג: **בהא איסורא נמי איכא.** אם יכול לקדש בעצמו וקידש ע"י שליח דמצוה שיראתה שמא תתגנה עליו: **וכי איתמר דרב יוסף.** דאמר מצוה הוא דאיכא ולאו איסורא אסיפא דאמר: **אבל בהא.** אע"פ שלא ראתהו ליכא איסורא לומר שמא תראה בו דבר מגונה: **דאמר ר"ל טב למיתב טן דו.** משל הוא שהגשים אומרות על בעל כל דהו שהוא טוב לשכת עם שני גופים משכת אלמנה: **טן.** גוף: **דו.** שניים. ואי קשיא ה"נ גבי דידה איכא איסורא כי היכי [כה]קידושין לשלוחה ולא חזי לה אין הכי נמי ומיהו מתני' בדידה קאמר דהיא מיקדשא בה וכשלוחה הלכך הא דתנא בה למצוה אשמועינן אבל איסורא לגבי דידה ליכא אבל ריש"ל דאיירי בדידיה מצא בו משום איסורא: **ושלח.** בגירושין כתיב ושלחה מביתו ומדלא כתב וגירשה ללמדינו בא שהאיש עושה שליח להוליך גט לאשתו: **מלמד שהאשה עושה שליח.** לקבל גיטה קרי ביה ושלחה [כו]לא מפיק ה"ל: **ושלח ושלחה.** שני פעמים נאמר בענין: **שכן ישנן בעל ברחה.** הלכך איתנהו נמי על ידי שליחות: **תורם כדעת בעל הבית.** לפי מה שהוא מכיר בעל הבית אם עינו יפה או עינו רעה. עין יפה אחד מארבעים עין רעה אחד משמשים [כז] שהתרומה לא נאמר בה שיעור מפורש אלא לאשת דגנך (דברים יח) ואפילו כל שהוא:

פיתח

לשון ר"ש דתניא שלח מלמד שעושה שליח פירוש ושלחה מביתו אחרון הוה ליה למיכתב ונתן בידה ולמה כתב שלח לומר שעושה שליח הוסיף ה' דכתיב שלחה מלמד שהיא עושה שליח ושלחה הוסיף ו' עוד מלמד שהשליח עושה שליח: **תורם כדעת בעל הבית.** פירוש לפי מה שמכיר בבעל הבית עינו יפה או עינו רעה ויש בתרומה שלש מדות לפי שלא נאמר בה שיעור מפורש אלא לאשת דגנך דמשמע כל שהוא וכירושלמי [כז] מפרש להו מ"ר לוי ביונית מ' מן החמשים ונפקא ליה מתרומת מכס דכתיב (במדבר לא) וממחצית בני ישראל תקח אחד מאחוז מן החמשים כל מה שאתה אוחז אחוז מ' מחמשים וכמו שמצינו תרומת מכס אחד מחמשים אף כל תרומה תורם אחד מחמשים וזו מדה ביונית וענין רעה אחד משמשים ונפקא ליה מקרא דכתיב (יחזקאל מה) שאת האיפה תמורו החטים ושאת האיפה תמורו השעורים וזמור הוי שלשים סאין ואיפה ג' סאין נמצא שאת האיפה עולה חצי סאה וכשתורם שאת האיפה נמצא דהיינו אחד משמשים והיינו עין רעה ועין יפה אחד ממ' נפקא ליה נמי מהאי קרא דכתיב נמי בהאי קרא ושאת האיפה כלומר ושאת האיפה קאי אחומר חטים וחומר שעורים דבכל חד וחד איכא שתות דהיינו סאה לשני חומרים ותן שאת האיפה דכתיב בהאי קרא על ושאת האיפה נמצא דהיינו אחד מארבעים דהוא סאה וחצי דהיינו חומר חטים וחומר שעורים:

פיתח

האיש מקדש. השתא בשלוחו מקדש בו מיבעיא. ואין שייך לתרץ הכא לאו דוקא ור"ל לא זו אף זו דלא שייך לשנויי הכי אלא בשתי בנות [כח]אבל בשתי מיבות לא: [כט]**אי** איתמר דרב יוסף **אסיפא** איתמר. ולהכי לא מוקי אריש והגון שמכירה משום דהא מנ"ל דלמא מתני' מיירי בין מכירה ובין אין מכירה ואפי' איסורא איכא ומלתא דרב יוסף לא נדע: **אסור** לאדם שיקדש אשה כו'. אע"ג דקתני הכא מקדש לכתחילה לא נקט ליה אלא לאשמועינן דין קידושין [א]:

כשהיא נערה אין כשהיא קטנה לא. וא"ת ולמא לרבותא נקט נערה [ב] וכל שכן קטנה וי"ל דדייק מדקתני כשהיא נערה ולא קתני האיש מקדש את בתו נערה משמע [ג]דוקא נערה אבל לא קטנה א"ל י"ל דדייק מדלא קתני במתני' האיש מקדש את בתו סתם [ד] כדתנן (כתובות דף מו:) האב זכאי בבתו בקידושיה ולא מפרש נערה כי הכא משמע דהכא דמפרש נערה הוי דוקא ולא קטנה: **אסור** לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה. ואע"ג דאמר לעיל דאיסורא ליכא משום דטב למיתב טן דו ה"מ בגדולה שהיא מתקדשת ע"י עצמה דכיון שנתרצית ליכא למיחש שמא תחזור אבל קטנה שמתקדשת ע"י אביה [ה] איכא למיחש שמא אם היתה גדולה לא היתה מתרצית ועכשיו שאנו [ו] נוהגים לקדש בנותינו אפי' קטנות היינו משום שבכל יום ויום הגלות מתגבר עלינו ואם יש סיפק ביד אדם עכשיו לתת לבתו גדולה שמא לאחר זמן לא יהיה סיפק בידו ותשב בתו עגונה לעולם: **ושלח** ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח. פ"ה דתני' ושלחה כתיב בפרשה וא"ת הא מיצרך חד ושלחה למדרש דקטנה ושוטה אינה יכולה להתגרש [ו]דהכי משמע ושלחה מי שמשלחה ואינה מחזרת פרט לזו שמשלחה והיא מחזרת וי"ל דושלחה בתרא יש שתי דרשות דמצי למימר ונתן בידה ולשתוק מדכתב ושלח ש"מ לדרשא ומה"מ דושלחה נפקא דרשא אחרת ור"ח פי' דמושלחה אחרון דרש כולהו ודרש שלח דהוה מצי למימר ונתן בידה וכן וי"ו דושלחה וכן ה' דושלחה ומידך ושלחה איצטריך להך דרשא דמשלחה ואינה חוזרת וזה לשון ר"ש דתניא שלח מלמד שעושה שליח פירוש ושלחה מביתו אחרון הוה ליה למיכתב ונתן בידה ולמה כתב שלח לומר שעושה שליח הוסיף ה' דכתיב שלחה מלמד שהיא עושה שליח ושלחה הוסיף ו' עוד מלמד שהשליח עושה שליח: **תורם** כדעת בעל הבית. פירוש לפי מה שמכיר בבעל הבית עינו יפה או עינו רעה ויש בתרומה שלש מדות לפי שלא נאמר בה שיעור מפורש אלא לאשת דגנך דמשמע כל שהוא וכירושלמי [ז] מפרש להו מ"ר לוי ביונית מ' מן החמשים ונפקא ליה מתרומת מכס דכתיב (במדבר לא) וממחצית בני ישראל תקח אחד מאחוז מן החמשים כל מה שאתה אוחז אחוז מ' מחמשים וכמו שמצינו תרומת מכס אחד מחמשים אף כל תרומה תורם אחד מחמשים וזו מדה ביונית וענין רעה אחד משמשים ונפקא ליה מקרא דכתיב (יחזקאל מה) שאת האיפה תמורו החטים ושאת האיפה תמורו השעורים וזמור הוי שלשים סאין ואיפה ג' סאין נמצא שאת האיפה עולה חצי סאה וכשתורם שאת האיפה נמצא דהיינו אחד משמשים והיינו עין רעה ועין יפה אחד ממ' נפקא ליה נמי מהאי קרא דכתיב נמי בהאי קרא ושאת האיפה כלומר ושאת האיפה קאי אחומר חטים וחומר שעורים דבכל חד וחד איכא שתות דהיינו סאה לשני חומרים ותן שאת האיפה דכתיב בהאי קרא על ושאת האיפה נמצא דהיינו אחד מארבעים דהוא סאה וחצי דהיינו חומר חטים וחומר שעורים:

פיתח

לא יקדשנה. אסיפא. דלגבי דידה ליכא איסורא דודאי לא תשנאנו אע"פ שתראה בו דבר מגונה דבכל דהו ניחא לה. כשהיא קטנה לא. כלומר אשמועינן קטנה לא יקדש. אני רוצה. ואע"ג דאמרינן לעיל דבכל דהו ניחא לה, הני מילי כשהיא עצמה עושה, אבל כשאחר עושה לא. והראב"ד תירץ דהני מילי גדולה אבל קטנה לא. ולדבריו קשיא אמאי עד שתאמר בפלוני אני רוצה, בעד שתגדיל סגי דגדולה בכל דהו ניחא לה, אלא לאו כדפרישנא ש"מ, דאפילו גדולה כשאחר עושה לא ניחא לה.

מאות הלכה יד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לה סעיף ח:
ב ב מיי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף ח:
ג ג מיי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף ז:
ד ד מיי' פ"ל מהלכות שכנים הלכה ו סמג עשין ל טוש"ע ח"מ סי' רל סעיף ח:
ה ה מיי' פ"ג מהלכות אישות הלכה יט סמג שם טוש"ע אה"ע סימן לה סעיף ח:
ו ו מיי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף ח:
ז ז מיי' שם סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף ח:
ח ח מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה ג וסי' שם הלכה ג סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קל סעיף ג וסימן קמ סעיף ח:
ט ט מיי' פ"ה שם הלכה ג וסי' הלכה ג ד [ט] סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קמ סעיף ג:
י י מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכה ד סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמ"ו סעיף לח:
יא כ מיי' פ"ד מהל' תרומות הלכה ז:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא עלתה בידו בשכרו אלא רגזנותו כחש בשורו לה: (ב) תוס' ד"ה אסור וכו' עיבנים לקדש. נ"ב ע"ל סוף דף פח:

מוסף תוספות

א. אע"ג דאיכא איסורא דחיילי קידושין. תוס' שוף. ב. לאשמועינן אע"ג שהיא גדולה היא ברשות האב להתקדש. תוס' הרא"ש. ג. ומשמע כין נערה בין קטנה. ריטב"א. ד. מדעתו. תוס' הרא"ש. (אבל בשיטה לא נודע למי כתוב. אע"ג דאמרה בפלוני אני רוצה שמא תחזור בה לכשתגדיל. וע"ע בתוס' רי"ד הזקן) ה. וכולה מילתה אסמכתא דשמואל גופיה קאמר (לקמן נח.) חטה אחת פוטרת את הכרי. תוס' כתובות צט:.

תוס' ר"י הזקן

רגזנותא. כתב בשרו.

פליק פ"ד א האיש מקדש

מצוה בו. כל מצוה שמובטלת עליו יעשה בגופו ולא ע"י שליח. מחרך רישא. הוא בעצמו לכבוד שבת היה מהבהב ראש הבהמה באור. שיבוטא. דג. ותתגנה. וישנאנה, ואם הוא ילך

מסורת הש"ס

א) [נכמ"י טפף: נשוא הוה], ב) לקמן מד., ג) שבת קיט., ד) כתובות ט: סנהדרין מה. נב. טוטה מ: כ"ק נא. נדה ח. [מפחיס עה.], ה) כ"ק קיח. לעיל ז. יבמות קיח: כתובות עה., ו) לקמן פח:, ז) [לעיל ה. וש"נ], ח) כתובות לט: ק. תרומות פ"ד מ"ל כתובות פח. תוספתא דתרומות פ"ה ה"ה [ע"ש], ט) [נכס"י שבע"י: ולא], י) [נדפו"ר: קידושיה. ונכס"י שבר"ף: אם קיבל אביה קידושיה שהיא מקודשת], כ) [נדפו"ר ונכס"י רי"ף: כמצוה], ל) [נכס"י שבר"ף: קידושיה], מ) [נכס"י ניטין כא. נלא], נ) [תרומות פ"ד מ"ג], ס) [נלקח דדיבור זה מקומו אחר הדיבור אלמ"ו], ע) [נדפו"ר: דדוקא], פ) [כדלעיל יבמות קיג:], צ) [תרומות פ"ד ה"ג],

תורה אור השלם

1. אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב:
תהלים א א
2. לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני יי:
ויקרא יט יח
3. כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו:
דברים כד א
4. ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו או כי ימות האיש האחרון אשר לקחה לו לאשה:
דברים כד ג
5. ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר:
דברים כד ב

גליון הש"ס

גמ' מלח שיבוטא. עי' ע"ז דף ל"ט ע"א תד"ה ומימנך: שם אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה. עי' מהרש"א מ"ק פ"א דכ"ב דף מז ע"א: תוס' ד"ה האיש וכו' אבל בב' תיבות לא. עי' מה שנע פ"א דסוכות ד"ה על פיסס:

מוסף רש"י

האיש מקדש בו ובשלוחו. והמקדש אשה למכירו יקרבנה כפני עדים ויאמר תהא מקודשת לפלוני כן פלוני בטבעת זו כדת משה וישראל (האורה ח"ב מ"ד). האיש מקדש את בתו. מקבל קידושי בתו קטנה שלא מדעתה (סוטה כג.). מחריך רישא. אם היה שם ראש בהמה לחרוך מחרכו הוא בעצמו (שבת קיט.). טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו. טן דו, גופים שונים כל דהו בעל (ובמות קיח:). בעל ואשתו ואפילו אינו לה אלא לגיות בעצמה (לעיל ז.). משל הדיוט הוא שהגשים אומרות טוב לשכת עם גוף אחר שני גופים אלמנה (כתובות עה.). בלומר אשה כגל דהו ניחא לה (ב"מ קיא.). דו. לשון יחוד ביו שתים (סוכה נא.). עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה. ומקן לגבר דכתיב (בראשית כד ס) נקרא לנערה ונשאלה את פיה (רש"י ריי"ף וכ"ה ברש"י בחומש). תורם כדעת בעל הבית. כפי מה שהוא מכיר בו, אם עין יפה אחד מארבעים ואם עין רעה אחד משמשים (כתובות לט:) שכן שיעורי תכמים (בכורות טא. מכות י").

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com